

**Povzetek ugotovitev
raziskovalnega projekta
s priporočili za politične
odločevalce, univerze in
visokošolske zavode**

**Ciljni raziskovalni
projekt:
Spodbujevalni in
zaviralni dejavniki za
študij tujih študentov
v Sloveniji (CRP 2024)**

Ciljni raziskovalni projekt:

V5-24057 »Spodbujevalni in zaviralni dejavniki za študij tujih študentov v Sloveniji«
v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2024«

Izvajalci raziskovalnega projekta:

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede,
Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta,
Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, in
Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.

Vodja raziskovalnega projekta:

doc. dr. Andreja Živoder, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede

Sofinancerja in naročnika raziskovalnega projekta:

Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije in
Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije

Ljubljana, december 2025

VSEBINA

---

1. Uvodna pojasnila	4
2. Trendi vključevanja tujih študentov v slovenske univerze in visokošolske zavode	6
3. Motivacija tujih študentov in študentk za študij v Sloveniji	8
4. Akademska uspešnost tujih študentov in študentk na študiju v Sloveniji.....	10
5. Načrti tujih študentov in študentk po zaključku študija v Sloveniji	14
6. Priporočila za politične odločevalce, univerze in visokošolske zavode	16

1. UVODNA POJASNILA

Povzetek ugotovitev raziskovalnega projekta s priporočili za politične odločevalce, univerze in visokošolske zavode je nastalo za namene poročanja o izvajanju raziskovalnega projekta V5-24057 »Spodbujevalni in zaviralni dejavniki za študij tujih študentov v Sloveniji« v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2024«.

Predstavlja ključne ugotovitve raziskovalnih aktivnosti, ki so v vsebinskem smislu organizirane tako, da odgovarjajo na raziskovalna vprašanja. Prvi dve raziskovalni vprašanji (RV1 in RV2) in njuna podvprašanja smo si sodelujoči v raziskovalni ekipi zastavili pri pripravi vloge na razpis za sofinanciranje raziskovalnega projekta. Tretje raziskovalno vprašanje (RV3) smo umestili v raziskovalni projekt po njegovem izboru za sofinanciranje in na podlagi želje naročnika, Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in inovacijo, izraženi na uvodnem sestanku z vodjo raziskovalnega projekta. Raziskovalna vprašanja so:

RV1: Kaj motivira tuje študente in študentke za študij v Sloveniji?

- Kateri so spodbujevalni in zaviralni dejavniki za študij tujih študentov v Sloveniji?
- Katere razloge navajajo kot ključne pri njihovi odločitvi za študij v Sloveniji?
- Kateri motivacijski dejavniki so najpogostejši in kako se ti razlikujejo glede na izvorno državo tujih študentov, smer ali stopnjo študija, spol in državo predhodno pridobljene izobrazbe?

RV2: Kateri dejavniki in okoliščine so povezani z uspešnostjo študija?

- Glede na katere dejavnike se značilnosti študijskih poti tujih študentov razlikujejo?
- Kaj vpliva na njihovo študijsko uspešnost?
- Katere motive prepoznavajo kot ključne za dokončanje študija?

RV3: Kakšni so njihovi načrti za prihodnost?

V nadaljevanju najprej podajamo ključne trende o tujih študentih in študentkah v Sloveniji, ki smo jih pridobili na podlagi analize sekundarnih podatkov, pridobljenih s strani Statističnega urada Republike Slovenije. Nadaljnja poglavja so namenjena povzetkom ključnih ugotovitev iz primarnih virov, torej iz izvedenih kvantitativne (spletna anketa) in kvalitativne (intervjuji) faze raziskovalnega projekta glede na raziskovalna vprašanja. V zaključku podajamo priporočila za politične odločevalce, univerze in fakultete, z namenom podpore (bodočim) tujim študentkam in študentom pri njihovi integraciji v slovensko akademsko okolje, širše okolje in za izboljšanje njihovih študijskih izkušenj.

2. TRENDI VKLJUČEVANJA TUJIH ŠTUDENTOV V SLOVENSKE UNIVERZE IN VISOKOŠOLSKE ZAVODE

V zadnjih dveh desetletjih slovenski visokošolski prostor zaznamuje sprva postopna, nato pa pospešena internacionalizacija, ki se odraža v stalnem naraščanju števila tujih študentov in študentk ter njihovi vse večji raznolikosti. Njihov delež se od študijskega leta 2006/07 konstantno povečuje – z 1,3 % na več kot 14 % v letu 2024/25. Sprva počasna rast se je po letu 2018/19 precej pospešila, kar kaže na vse močnejšo internacionalizacijo slovenskega visokošolskega prostora. Povečevanje števila tujih študentov sovпада z upadanjem vpisa domačih, kar krepi pomen mednarodne mobilnosti za vzdržnost sistema.

Glede na državljanstvo med tujimi študenti in študentkami prevladujejo državljani držav Zahodnega Balkana, predvsem tistih, s katerimi ima Slovenija sklenjene bilateralne sporazume na področju izobraževanja. Po letu 2015 se počasi povečuje tudi delež študentov iz držav zunaj EU, medtem ko število študentov iz držav EU raste, vendar bistveno počasneje.

Med tujimi študenti v Sloveniji po številu prevladujejo ženske, pri čemer se njihovo število povečuje hitreje kot število moških, zlasti po letu 2020. Takšna struktura odraža splošen trend feminizacije terciarnega izobraževanja, prisoten tudi v drugih evropskih državah. Starostna struktura kaže, da je največ tujih študentov starih med 20 in 24 let, kar odraža pogostost neposrednih prehodov iz srednješolskega v visokošolsko izobraževanje. Po letu 2019/20 se povečuje tudi delež starejših študentov, kar kaže na večjo raznolikost študijskih poti in oblik mobilnosti.

Največ tujih študentov in študentk je vpisanih na 1. bolonjsko stopnjo, kjer je rast najizrazitejša, medtem ko magistrski študij kaže postopno krepitev, zlasti po letu 2020/21. Na doktorski ravni rast ostaja stabilna, vendar počasnejša. Slovenija predstavlja tujim študentom in študentkam predvsem destinacija za pridobitev prve stopnje visokošolske izobrazbe, z naraščajočim zanimanjem za magistrske programe.

Po področjih študija prevladujejo med tujimi študenti in študentkami družboslovje in humanistika, kjer se po letu 2019/20 beleži najhitrejša rast, medtem ko naravoslovno-tehnična področja naraščajo zmerneje. Večina tujih študentov in študentk se vpisuje v redni študij, razlika v primerjavi z izrednim pa se po letu 2014 še povečuje. Od leta 2019 naprej je opazno tudi rahlo povečanje vpisa v izredne oblike, kar morda nakazuje širitev ponudbe in prilagajanje potrebam študentov in študentk iz tujine. Ti se v največjem številu vpisujejo na univerze, povečuje se tudi število vpisov v samostojne visokošolske zavode in počasneje v višje strokovne šole. Rast teh dveh skupin kaže na razpršeno ponudbo ter večjo dostopnost študija zunaj univerzitetnih središč.

Analiza uspešnosti zaključevanja študija razkriva, da so bili tuji študenti v obdobju 2011 do 2020 v obdobju štirih let po vpisu v študij praviloma uspešnejši od slovenskih vrstnikov, z izjemo leta 2016, v katerem je proporcionalno diplomiralo več slovenskih študentov kot je bil njihov delež vpisanih 4 leta prej (študijsko leto 2012/13). To lahko delno razumemo kot posledico poskoka v številu študentov, ki so okoli leta 2016 zaključili študij. Takrat se je namreč iztekel rok za dokončanje študijskih programov, v katere so bili študentje vpisani pred bolonjsko prenovo, kar je spodbudilo študente, da v večjem številu diplomirajo.

Po letu 2017 se uspešnost pri zaključevanju študija tujih in slovenskih študentov štiri leta po njihovem vpisu izenačuje, vendar se uspešnost tujih študentov ponovno zmanjša glede na študente s slovenskim državljanstvom v zadnjih dveh letih. Gre za študente, ki so se vpisali v terciarni študij v letih 2019/20 in 2020/21. To je obdobje, v katerem so se tudi v Sloveniji pogoji študija začasno spremenili zaradi omejitev, ki so bile posledica širjenja virusa Covid-19, kar bi lahko vplivalo tudi na možnosti tujih študentov in študentk zaključiti študij. Iz analize izhaja, da so te omejitve bolj prizadele študente in študentke s tujim, kot študente s slovenskim državljanstvom.

3. MOTIVACIJA TUJIH ŠTUDENTOV IN ŠTUDENTK ZA ŠTUDIJ V SLOVENIJI

Pri izvedbi spletne ankete med tujimi študenti in študentkami so rezultati pokazali, da je bila za 63 % vprašanih Slovenija edina izbira za študij v tujini. Za študij v Sloveniji so se odločili predvsem zaradi kombinacije akademske kakovosti, finančne dostopnosti in varnega, mirnega okolja. Slovenija se tako uveljavlja kot privlačna študijska destinacija, zlasti za tiste, ki iščejo kakovosten in cenovno ugoden študij v stabilnem družbenem in političnem okolju. Ključni dejavniki, ki privabljajo študentke in študente na študij v Slovenijo vključujejo ugled in dostopnost študija, brezplačnost izobraževanja ter priznanje predhodne izobrazbe, medtem imajo socialne vezi in priporočila drugih manjši vpliv na odločitev študij v Sloveniji. Na drugi strani pa dejavniki potiska potrjujejo, da študenti in študentke Slovenijo pogosto izberejo zaradi slabših razmer v domačem okolju – tako na področju izobraževanja kot zaposlovanja, pa tudi zaradi politične (ne)stabilnosti.

Nadalje je raziskava pokazala nekatere socialno demografske razlike med anketiranimi osebami glede pomembnosti posameznih dejavnikov pri odločanju za študij v Sloveniji, predvsem glede na spol, raven znanja slovenskega jezika in izobrazbo staršev. Študentke so večji pomen pripisale življenjskim in študijskim stroškom ter kulturni in geografski bližini, kar nakazuje večjo občutljivost na varnost, dostopnost in socialne pogoje študija. Študenti z različnimi stopnjami jezikovne kompetence so različno vrednotili dejavnike privlačnosti: tisti z nižjim znanjem slovenščine so bolj cenili mirno in podporno okolje, medtem ko so študenti z višjo stopnjo znanja jezika večji pomen pripisali kulturni bližini. Poleg tega so študenti iz družin z nižjo izobrazbo staršev v povprečju višje ocenili dejavnike, povezane s finančnimi ugodnostmi in socialnimi vezmi. Te razlike ponujajo možnost bolj segmentiranega pristopa pri oblikovanju politik in promocijskih strategij za privabljanje tujih študentov in študentk, ki bi omogočil bolj učinkovito nagovarjanje različnih skupin in prispeval k večji vključenosti ter uspešnosti mednarodnega sodelovanja v slovenskem visokošolskem prostoru.

Pri izvedbi kvalitativnega dela raziskave so intervjuvani študentke in študenti poročali, da so se za študij v Sloveniji odločali zaradi kombinacije akademskih, finančnih, družbenih in osebnih dejavnikov. Kot ključne prednosti so izpostavljali kakovost in ugled slovenskih univerz, dobro opremljenost fakultet, dostopnost profesorjev ter zaznano strokovnost in organiziranost študijskih programov.

Pomembno vlogo so imeli tudi ekonomski dejavniki, zlasti cenovno ugoden študij, relativno ugodni življenjski stroški ter možnost študentskega dela in subvencionirane prehrane. Geografska in jezikovna bližina, zlasti za študente iz držav nekdanje Jugoslavije, je olajšala odločitev, prav tako sta občutek varnosti in strpnega družbenega okolja v Sloveniji vplivala na odločitev glede te destinacije. Pri številnih tujih študentih in študentkah je bila odločitev povezana tudi z nezadovoljstvom z razmerami v domačih državah ali željo po umiku pred politično nestabilnostjo, diskriminacijo ali vojnimi razmerami doma. Obenem so mnogi izpostavili željo po osebni rasti, neodvisnosti in izkušnji življenja v tujini. Na odločitev so pri nekaterih vplivala priporočila prijateljev, družine ali znancev s pozitivnimi izkušnjami ter osebni stiki s slovenskimi profesorji, ki so nudili informacije in spodbudo. Dodatno privlačnost je predstavljal enostavnejši in preglednejši vpisni postopek v primerjavi z nekaterimi drugimi državami ter dobra usklajenost študijskih programov z individualnimi akademskimi interesi in kariernimi cilji. Slovenija se v očeh tujih študentov in študentk kaže kot dostopna, kakovostna, varna in podporna destinacija za študij ter osebni razvoj.

4. AKADEMSKA USPEŠNOST TUJIH ŠTUDENTOV IN ŠTUDENTK NA ŠTUDIJU V SLOVENIJI

Pri izvedbi spletne ankete smo raziskovali (samooceno) študijske uspešnosti tujih študentk in študentov. Večina anketiranih oseb je svojo uspešnost ocenila kot primerljivo s sošolci, dobra tretjina pa kot boljšo, kar kaže na relativno visoko samozaznano študijsko uspešnost. V primerjavi z lastnimi pričakovanji pred začetkom študija, je več kot tretjina študentov in študentk poročala o tem, da so bolj uspešni kot so pričakovali, medtem ko je četrtnina anketiranih oseb ocenila svojo uspešnost kot nižjo od pričakovane.

Analiza po demografskih in študijskih značilnostih je pokazala pomembne razlike. Študentke so pogosteje kot študenti ocenile svojo uspešnost kot slabšo, poleg tega so študenti pogosteje poročali o nadpovprečni uspešnosti. Analiza je pokazala tudi pomembne razlike v zaznavi študijske uspešnosti med študenti in študentkami z zdravstvenimi težavami, ki so v večji meri poročali o slabši uspešnosti. Ti rezultati izpostavljajo potrebo po dodatni podpori ter ustreznih prilagoditvah za študente z zdravstvenimi težavami. Presenetljivo so študenti in študentke z nižjo ravni znanja slovenščine pogosteje poročali o višji zaznani študijski uspešnosti v primerjavi s svojimi vrstniki. Ta ugotovitev lahko nakazuje na nižja začetna pričakovanja, visoko stopnjo motivacije, specifične študijske pogoje ali podporne ukrepe (npr. možnost študija v angleškem jeziku), ali pa na druge dejavnike, ki bi jih bilo smiselno dodatno raziskati. Po drugi strani pa so študenti s srednjo stopnjo znanja slovenščine pogosteje poročali o slabši uspešnosti, kar odpira vprašanja o ustreznosti jezikovne podpore v tej vmesni skupini.

Razlike so bile zaznane tudi glede na izobrazbo matere, študijsko stopnjo, obliko študija, študijsko področje in univerzo. Študenti z nižjo izobrazbo matere so pogosteje poročali o slabši uspešnosti, kar potrjuje vpliv kulturnega in socialnega kapitala na akademski uspeh in opozarja na reprodukcijo neenakosti v okviru izobraževalnega sistema. Dodiplomski študenti, redno vpisani študenti ter študenti naravoslovno-tehničnih smeri so svojo uspešnost pogosteje ocenili kot slabšo, medtem ko so doktorski študenti in študenti družboslovno-humanističnih smeri poročali o boljši uspešnosti. Med univerzami so študenti Univerze v Ljubljani najpogosteje poročali o slabši zaznani študijski uspešnosti, medtem ko so študenti Univerze v Mariboru in Univerze na Primorskem pogosteje ocenjevali svojo uspešnost kot nadpovprečno.

Nadalje smo preverjali, s kakšnimi ovirami se tuji študenti in študentke srečujejo pri študiju v Sloveniji. Ugotovili smo, da se tuji študenti in študentke v Sloveniji soočajo z različnimi ovirami, ki vplivajo na njihovo študijsko izkušnjo. Čeprav študenti in študentke večine ovir niso ocenili kot izrazite težave, sta se kot največji oviri izkazali zahtevnost študija in pomanjkanje motivacije. Odprti odgovori pa so razkrili, da je študente in študentke ovirajo visoki stroški bivanja, otežen dostop do študentskih domov, kompleksni birokratski postopki, jezikovne ovire, težave z integracijo in diskriminacijo, organizacija študijskega procesa ter preobremenjenost zaradi usklajevanja študija, dela in prostega časa.

Posebno pozornost je pomembno nameniti ugotovitvi, da je skoraj tretjina anketiranih oseb poročala o osebni izkušnji diskriminacije ali nadlegovanja na fakulteti, najpogosteje zaradi narodnosti in jezika, pa tudi zaradi etnične pripadnosti. To kaže na potrebo po sistemskih ukrepih za zagotavljanje vključujočega in varnega študijskega okolja.

S faktorsko analizo smo identificirali štiri glavna področja težav, to so zahtevnost in organizacija študija, finance, zdravje ter osebne in socialne okoliščine. Med njimi so študenti in študentke najvišje ocenili težave, povezane z osebnimi in socialnimi okoliščinami, kar vključuje jezikovne ovire, ločenost od bližnjih, pomanjkanje motivacije in težave z dokumentacijo.

Analiza po demografskih in študijskih značilnostih je pokazala, da se resnost težav razlikuje glede na spol, državo izvora, zdravje, znanje jezika, izobrazbo staršev, študijsko stopnjo, način študija, področje študija in univerzo. Študenti iz držav zunaj EU, z nižjim znanjem slovenščine, z zdravstvenimi težavami ali iz socialno manj privilegiranih okolij so poročali o večjih ovirah. Prav tako so večje težave zaznali študenti na dodiplomski ravni, izredni študenti ter študenti naravoslovno-tehničnih smeri.

Pri izvedbi kvalitativnega dela raziskave so intervjuvani tuji študentke in študenti večinoma poročali pozitivnih izkušnjah s študijem. Študijske programe opisujejo kot kakovostne, dobro organizirane in spodbudne, pri čemer cenijo kombinacijo teorije in prakse, dostopnost profesorjev ter podporno akademsko okolje. Mnogi se počutijo sprejete in vključene, njihova pričakovanja glede študija pa so bila večinoma izpolnjena ali celo presežena. Pozitivni poudarki vključujejo odprt odnos profesorjev, možnost prilagoditev pri jeziku, kakovostno mentorstvo ter

prijazno in odzivno administrativno podporo fakultetnih služb. Odnosi s sošolci so pogosto dobri, zlasti v manjših skupinah, kjer se hitreje vzpostavijo prijateljstva in sodelovanje.

Kljub splošno pozitivnim vtisom se pojavljajo tudi zanje specifični izzivi, ki spremljajo njihovo akademsko pot. Težave jim povzročajo zapleteni prijavní postopki, jezikovne ovire in intenziven študijski tempo. Prihaja do občutka nezadostne podpore in občasnih težav z motivacijo. Prvi stik z izobraževalnim sistemom mnogi doživijo kot zahteven, saj se pogosto srečujejo z neenotnimi roki in pomanjkanjem informacij v angleščini. Jezik predstavlja eno izmed največjih začetnih ovir, saj se študij v slovenščini izkaže za časovno bolj zahteven, posebej pri teoretičnih predmetih in ustnih izpitih. Poleg tega študijski proces zahteva hitro prilagoditev visokim akademskim pričakovanjem, vztrajnost in dodatni vložek časa. Kljub temu številni poudarjajo tudi podporo profesorjev, asistentov, tutorjev in vrstnikov, ki pomembno olajša vključevanje, ter oporo družine in prijateljev. Čeprav so izzivi pogosto intenzivni, jih večina uspešno premaga, ob tem pa krepi svojo samostojnost, disciplino in samozavest ter razvija pomembne akademske in osebne kompetence.

Tujim študentkam in študentom akademska uspešnost pomeni pravočasno opravljanje študijskih obveznosti, uporabo znanja v praksi in osebni ter strokovni napredek in ne le visoke ocene. Večina svojo uspešnost ocenjuje pozitivno, pri čemer pogosto omenjajo velik napredek po prvem letu in ponos nad doseženim, še posebej tisti, ki študirajo v tujem jeziku ali so prvi v družini z univerzitetno izobrazbo. Kot ključne ovire izpostavljajo jezikovne izzive pri izpitih, prilagajanje na nov akademski sistem ter občasno nejasna izpitna pričakovanja. Kljub tem težavam ostajajo motivirani in osredotočeni na znanje, rast in uspešen zaključek študija.

Zelo pogosto navajana motivacija je želja po osebem in akademskem uspehu ter izboljšanju družbenega statusa, pa tudi radovednost, zanimanje za znanje in postavljanje ter doseganje lastnih ciljev. Pri študiju jih dodatno spodbujajo pričakovanja družine in okolice ter ambicija po finančni samostojnosti in profesionalnem napredovanju. Ob tem nekateri prepoznavajo tudi vpliv akademskega okolja, ki lahko s tekmovalnostjo in vzajemno podporo krepi motivacijo. Čeprav se občasno srečujejo s pomanjkanjem motivacije, zlasti v stresnih obdobjih, njihove izkušnje kažejo, da vztrajnost, disciplina in občutek zadovoljstva ob doseganju ciljev pomembno prispevajo k nadaljnjemu študijskemu uspehu.

Postopki urejanja statusa, vize in dovoljenja za prebivanje se kažejo za tuje študente in študentke kot zelo kompleksni in dolgotrajni, pri čemer dolge čakalne dobe, jezikovne ovire in nejasna navodila povzročajo negotovost ter vplivajo na druge vidike življenja, med drugim na možnost pravočasnega nastopa študija ali urejanje zaposlitve. Iskanje stanovanja je pogosto vir stresa, zlasti zaradi omejene ponudbe, visokih stroškov, neizpolnjevanja pogojev za nastanitev v študentskih domovih, poplave oglasov ter občasnih diskriminatorskih praks. Hkrati se mnogi srečujejo z visokimi življenjskimi stroški in omejenimi možnostmi financiranja, zaradi česar morajo delati ob študiju in s tem zmanjšujejo čas za študij ter integracijo. Poleg materialnih pogojev pa izpostavljajo tudi občutke sprejetosti, vljudnost, a hkrati zadržanost v komunikaciji in težje navezovanje stikov. Izkušnje se razlikujejo glede na jezikovno znanje, osebnostne lastnosti ter izvor države. Njihove pripovedi razkrivajo preplet praktičnih, socialnih in kulturnih dejavnikov, ki vplivajo na njihovo vsakodnevno življenje in ponujajo celovit vpogled v realnost mednarodnih študijskih migracij v Sloveniji.

5. NAČRTI TUJIH ŠTUDENTOV IN ŠTUDENTK PO ZAKLJUČKU ŠTUDIJA V SLOVENIJI

Pri izvedbi spletne ankete med tujimi študenti in študentkami smo preverjali, kakšni so njihovi načrti za prihodnost. Pri tem nas je zanimalo predvsem, če in kje bodo nadaljevali študij in iskali zaposlitev ter ali nameravajo ostati v Sloveniji. Raziskava je pokazala, da velika večina tujih študentov in študentk namerava zaključiti študij na trenutnem študijskem programu. Med tistimi, ki študija ne nameravajo zaključiti, jih večina načrtuje nadaljevanje študija v Sloveniji, bodisi na isti bodisi na drugi fakulteti, kar kaže na zaupanje v slovenski visokošolski sistem. Le redki razmišljajo o prekinitvi študija ali selitvi v drugo državo.

Med študenti in študentkami, ki nameravajo zaključiti trenutni program, je tretjina še neodločenih glede nadaljevanja študija, medtem ko jih skoraj tretjina načrtuje nadaljevanje v Sloveniji na isti fakulteti. Manjši delež študentov in študentk razmišlja o nadaljevanju študija v drugi EU državi, kar nakazuje na zmerno stopnjo mobilnosti znotraj evropskega prostora.

Z vidika zaposlitvenih načrtov po zaključku študija večina tujih študentk in študentov (61,5 %) namerava iskati zaposlitev v Sloveniji, kar nakazuje, da Slovenije ne dojemajo le kot začasne študijske destinacije, temveč tudi kot potencialno okolje za dolgoročno zaposlitev in bivanje. Vendar pa pomemben delež (40,8 %) razmišlja tudi o možnosti zaposlitve v drugi državi članici EU, kar odraža visoko stopnjo odprtosti za mednarodno mobilnost v okviru EU, in kaže, da tuji študenti in študentke niso nujno vezani na Slovenijo ter so pripravljeni po zaključku študija nadaljevati svojo karierno pot v tujini. Odprti odgovori o konkretnih državah, kjer študenti in študentke nameravajo iskati zaposlitev, razkrivajo najpogostejše zanimanje za Avstrijo, Nemčijo, Italijo in Švico, pri čemer študenti pogosto navajajo boljše plače in ugodnejše življenjske stroške kot v Sloveniji. To kaže na pomembnost ekonomskih dejavnikov pri odločanju o bivanju v državi. Hkrati le manjše število tujih študentov in študentk načrtuje vrnitev v domačo državo ali iskanje zaposlitve zunaj EU, medtem ko je približno petina študentov glede svojih zaposlitvenih načrtov trenutno še neodločenih.

Pri izvedbi kvalitativnega dela raziskave so intervjuvani tuji študentke in študenti v Sloveniji kot glavni cilj najpogosteje izpostavljali uspešno dokončanje študija in pridobitev kvalifikacij za

zaposlitev, pri čemer nekateri načrtujejo neposreden prehod na magistrski ali celo doktorski študij, drugi pa si želijo vzeti čas za dodatne tečaje ali absolventski staž. Precejšen del tujih študentov in študentk bi rad ostal v Sloveniji, če bi našli primerno zaposlitev, saj cenijo bližino doma, kulturno bližino in stabilno okolje, vendar jih skrbijo birokratske ovire in omejene možnosti zaposlitve v nekaterih panogah. Nekateri razmišljajo o vrnitvi v domovino, kjer bi lahko uporabili pridobljeno znanje, drugi pa Slovenijo vidijo kot prehodno postajo in načrtujejo nadaljnjo mobilnost, zlasti zaradi boljših priložnosti v drugih državah. Kljub različnim načrtom večina tujih študentov in študentk poudarja negotovost glede prihodnosti in zato ostaja odprta za različne možnosti, od ostanka v Sloveniji do selitve drugam, odvisno od dostopnosti priložnosti in osebnih okoliščin.

6. PRIPOROČILA ZA POLITIČNE ODLOČEVALCE, UNIVERZE IN VISOKOŠOLSKE ZAVODE

V tem poglavju predstavljamo predloge ciljno usmerjenih priporočil, ki neposredno izhajajo iz pridobljenih primarnih ugotovitev v okviru raziskovalnega projekta. Oblikovana so tako, da naslavlajo zaznane neenakosti, ovire in razvojni potencial tujih študentov in študentk v Sloveniji. Ti se v raziskavi kažejo kot motivirani, primerljivo uspešni in izražajo zanimanje, da bi po študiju ostali v Sloveniji. Ustrezni sistemski ukrepi pa lahko ta potencial bistveno okrepijo v korist tujih študentov in študentk, visokošolskega sistema in družbe kot celote.

1. Priporočila za ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, univerze in samostojne visokošolske zavode

1.1. Sistematična in zgodnja podpora tujim študentom in študentkam ob vstopu v študij

Prvi stik tujih študentov in študentk s slovenskim visokošolskim sistemom se pogosto izkaže kot zahteven in stresen, kar potrjujejo tako rezultati spletne ankete kot tudi kvalitativni intervjuji. Študenti in študentke poročajo o pomanjkanju pravočasnih informacij v angleščini ter nejasnih pričakovanjih glede študijskih obveznosti. Takšne izkušnje lahko negativno vplivajo na motivacijo, občutek kompetentnosti in kasnejšo akademsko uspešnost.

Smiselna se zato kaže vzpostavitev strukturiranih uvajalnih programov, ki bi tujim študentom in študentkam že pred začetkom ali v prvih tednih študija ponudili jasne informacije o organizaciji študija, administrativnih postopkih, študijskih pravilih, podpornih službah in vsakdanjem življenju. Pomembno je, da so ti programi prilagojeni različnim skupinam (npr. študentom iz ne-EU držav, dodiplomskim študentom, študentom brez predhodnih izkušenj s študijem v tujini), saj raziskava kaže, da se njihove potrebe in zaznane ovire pomembno razlikujejo.

1.2. Diferencirana in kontinuirana jezikovna podpora

Jezikovne ovire se v raziskavi dosledno izkazujejo kot eden ključnih dejavnikov, ki vplivajo tako na akademsko uspešnost kot tudi na socialno integracijo tujih študentov in študentk. Posebej pomembna ugotovitev je, da največ težav ne zaznavajo nujno študenti z najnižjim znanjem

slovenščine, temveč tisti s srednjo ravno znanja, ki pogosto nimajo več dostopa do začetnih prilagoditev, hkrati pa še nimajo dovolj jezikovne samozavesti za nemoteno spremljanje študija v slovenščini.

Ministrstvo bi zato lahko v sodelovanju z univerzami in samostojnimi visokošolskimi zavodi razvilo večstopenjske in ciljno usmerjene oblike jezikovne podpore, ki ne vključujejo le začetnih tečajev slovenščine, temveč tudi nadaljevalne, vsebinsko prilagojene tečaje (npr. akademska slovenščina, strokovna terminologija po področjih). Obenem se kot pomembna kaže tudi večja fleksibilnost pri rabi jezika v študijskem procesu, zlasti pri seminarskih nalogah in ustnih izpitih v začetnem obdobju, ko je znanje slovenščine še nizko.

1.3. Krepitev akademske, mentorske in psihosocialne podpore

Raziskava je pokazala, da se zaznana študijska uspešnost in resnost ovir pomembno razlikujeta glede na študijsko stopnjo, študijsko področje, zdravstveno stanje ter socialno ozadje tujih študentov in študentk. Dodiplomski študenti, študenti naravoslovno-tehničnih smeri ter študenti z zdravstvenimi težavami pogosteje poročajo o slabši uspešnosti in večjih obremenitvah. V tem kontekstu se kot ključna kaže sistematična krepitev mentorskih in tutorskih sistemov, ki ne temeljijo zgolj na prostovoljstvu posameznikov, temveč so institucionalno podprti in jasno strukturirani. Pomembno je, da so tutorji in mentorji ustrezno usposobljeni za delo s tujimi študenti in študentkami ter se zavedajo specifičnih izzivov, s katerimi se ti soočajo.

Posebno pozornost je smiselno nameniti tudi psihosocialni podpori, saj osebne in socialne okoliščine (osamljenost, ločenost od bližnjih, stres, pomanjkanje motivacije) predstavljajo najvišje ocenjen sklop težav tujih študentov in študentk. Dostopne, kulturno senzibilne in večjezične svetovalne storitve bi lahko pomembno prispevale k boljšemu počutju in večji uspešnosti tujih študentov in študentk.

1.4. Aktivno preprečevanje diskriminacije in spodbujanje vključujočega akademskega okolja

Posebej zaskrbljujoča ugotovitev raziskave je, da je skoraj tretjina anketiranih tujih študentov in študentk poročala o osebni izkušnji diskriminacije ali nadlegovanja na fakulteti, najpogosteje na podlagi narodnosti, jezika ali etnične pripadnosti. Takšne izkušnje imajo lahko dolgoročne negativne posledice za akademsko uspešnost, duševno zdravje in pripravljenost študentov, da ostanejo v Sloveniji po zaključku študija.

Univerze in fakultete bi morale zato vzpostaviti jasne, vidne in dostopne mehanizme za prijavo in obravnavo diskriminacije, ki so tujim študentom in študentkam razumljivi in v katerih imajo zaupanje. Pomemben del tega procesa so tudi redna usposabljanja pedagoškega in administrativnega osebja na področju medkulturne komunikacije, nezavednih predsodkov in vključujočih pedagoških praks.

Ključni so tudi preventivni in povezovalni pristopi, kot so skupne obštudijske aktivnosti, projektno delo v mešanih skupinah ter spodbujanje neformalnih stikov med domačimi in tujimi študenti, saj raziskava kaže, da zaprtost domačih socialnih krogov pogosto otežuje integracijo.

1.5. Sistematičen, segmentiran in odgovoren pristop k internacionalizaciji

Izrazito številni, a primerljivi so ukrepi vključevanja tujih študentov in študentk v akademsko okolje, ki jih izvajajo posamezne univerze. Izvajajo npr. začetne orientacijske programe, nudijo pomoč tutorjev tujim študentom, na voljo je mentorska podpora, jezikovni tečaji ter digitalna orodja za informiranje. Veliko praks je utemeljenih na angažiranosti posameznih služb ali projektnih skupin, manj pa na sistemskih, celostnih pristopih, ki bi tujim študentom in študentkam nudili primerljivo raven podpore, ne glede na to, na katero univerzo ali visokošolski zavod so vpisani. To se kaže kot razvojni potencial v smeri medinstitucionalne standardizacije ukrepov podpore ob upoštevanju morebitnih specifičnih potreb tujih študentov in študentk na posamezni univerzi.

Ugotovljene razlike glede dejavnikov odločanja, zaznanih ovir in študijske uspešnosti jasno kažejo, da tuji študenti in študentke niso homogena skupina. Razlikujejo se glede na spol, jezikovno znanje, socialno ozadje, državo izvora, študijsko stopnjo in področje študija, kar zahteva bolj segmentiran in ciljno usmerjen pristop tako pri promociji študija kot pri razvoju podpornih ukrepov.

Odgovoren pristop k internacionalizaciji vključuje razumevanje tujih študentov in študentk ne le kot začasnih uporabnikov izobraževalnih storitev, temveč kot pomembnih akterjev akademske skupnosti in potencialnih bodočih strokovnjakov, raziskovalcev in sodelavcev slovenskega okolja.

1.6. Periodično in sistematično spremljanje izkušenj tujih študentov in študentk

Raziskava jasno kaže, da se izkušnje tujih študentov in študentk razlikujejo glede na številne dejavnike, hkrati pa opozarja na dinamičnost izzivov, s katerimi se soočajo v različnih fazah študija in bivanja v Sloveniji. Enkratne ali ad hoc raziskave sicer omogočajo vpogled v trenutno stanje, ne omogočajo pa zanesljivega spremljanja sprememb skozi čas in ocenjevanja učinkov sprejetih ukrepov.

Zato se kot smiselna kaže vzpostavitev periodičnega, metodološko primerljivega raziskovalnega spremljanja položaja tujih študentov in študentk na ravni univerz in visokošolskih zavodov, po možnosti pa tudi na nacionalni ravni. Takšne raziskave bi morale vključevati standardizirane kazalnike, kot so zaznana akademska uspešnost, jezikovne in administrativne ovire, socialna integracija, izkušnje z diskriminacijo ter namere glede ostanka v Sloveniji po zaključku študija.

2. Sistemski priporočila za politične odločevalce

2.1. Poenostavitev in pospešitev administrativnih postopkov za tuje študente in študentke

Kompleksni, dolgotrajni in pogosto nepregledni administrativni postopki urejanja bivanjskega in pravnega statusa predstavljajo eno ključnih sistemskih ovir, s katerimi se tuji študenti in študentke soočajo ob prihodu v Slovenijo. Zamude pri pridobivanju vizumov, dovoljenj za prebivanje ter njihovem podaljševanju lahko neposredno vplivajo na začetek študija, redno obiskovanje predavanj in splošno počutje študentov, hkrati pa povečujejo tveganje za socialno in akademsko izključenost.

Raziskava kaže, da se tuji študenti in študentke pogosto soočajo z razdrobljenimi informacijami, neenotnimi praksami med upravnimi enotami ter pomanjkanjem jasnih in pravočasnih pojasnil v tujih jezikih. V tem kontekstu se kot posebej smiselni ukrep kaže vzpostavitev enotne kontaktne točke (»one-stop-shop«) za tuje študente in študentke, ki bi centralizirano združevala informacije in postopke v zvezi z vstopom, bivanjem in podaljševanjem statusa v Sloveniji.

2.2. Stanovanjska politika naj vključuje tudi poseben položaj tujih študentov in študentk

Stanovanjska problematika se v raziskavi izkazuje kot ena najresnejših strukturnih ovir za tuje študente in študentke, ki neposredno vpliva na njihovo akademsko uspešnost, finančno stabilnost in psihosocialno dobrobit. Visoki stroški najemnin, omejena ponudba in nedostopnost študentskih domov ter negotov položaj na zasebnem najemniškem trgu tuje študente in študentke pogosto potiskajo v izrazito prekaren položaj.

Čeprav je stanovanjska kriza pereča za vse študente in študentke, raziskava kaže, da so tuji študenti in študentke v slabšem izhodiščnem položaju, saj pogosto vstopajo na trg brez socialne mreže, brez poznavanja lokalnega okolja ter se soočajo s predsodki in diskriminatornimi praksami najemodajalcev. Takšne razmere povečujejo tveganje za izkoriščanje in neprimerne bivanjske pogoje.

Zato se kot utemeljen kaže razmislek o razširitvi pogojev dostopa do študentskih domov za tuje študente in študentke ter o vključitvi njihovega položaja v širšo nacionalno stanovanjsko politiko. Sistematična obravnava bivanjskih potreb tujih študentov bi lahko pomembno prispevala k bolj enakim pogojem študija, večji socialni varnosti in boljši integraciji v slovensko okolje.

2.3. Ciljno usmerjena finančna podpora za študij in prehod na trg dela

Finančni dejavniki igrajo ključno vlogo tako pri odločitvi za študij v Sloveniji kot tudi pri kasnejši študijski uspešnosti tujih študentov in študentk. Raziskava kaže, da tujih študenti in študentke študenti iz manj privilegiranih okolij pogosto nimajo zadostnih finančnih virov, zaradi česar morajo ob študiju delati, kar lahko negativno vpliva na njihovo akademsko uspešnost in podaljšuje trajanje študija.

Ob hkratnem pomanjkanju delovne sile in naraščajočem povpraševanju delodajalcev po tujih delavcih se odpira priložnost za razvoj ciljno usmerjenih štipendijskih in podpornih shem, ki bi bile povezane s potrebami trga dela. Takšne sheme bi lahko tujim študentom in študentkam omogočile večjo finančno stabilnost, hkrati pa spodbujale zgodnejše povezovanje z delodajalci, na primer prek praks, projektnega sodelovanja ali mentorstva. S tem bi se povečala verjetnost, da visoko izobraženi tuji študenti in študentke po zaključku študija ostanejo in prispevajo k družbenemu in gospodarskemu razvoju Slovenije.

2.4. Strategija zadrževanja talentov

Raziskava kaže, da več kot 60 % tujih študentov in študentk razmišlja o tem, da bi po zaključku študija ostali v Sloveniji, vendar jih pri tem odvrta predvsem birokratske ovire, negotovost glede zaposlitvenih možnosti in nepregledni postopki prehoda iz študentskega v delovni status. Kljub obstoju posebne ureditve za začasno prebivanje tujih študentov in študentk zaradi iskanja zaposlitve ali samozaposlitve se ta v praksi pogosto izkaže kot časovno neustrezna glede na dejansko dolžino zaposlitvenih postopkov.

V tem kontekstu se kot ključen izziv kaže odsotnost celovite in usklajene strategije zadrževanja talentov, ki bi povezovala področja visokega šolstva, zaposlovanja, migracijske politike in

integracije. Smiselno bi bil razmislek o uvedbi bolj poenostavljenega, predvidljivega in administrativno manj obremenjujočega prehoda iz študentskega v delovni status za diplomante slovenskih visokošolskih institucij. Takšen pristop bi omogočil boljše izkoriščanje že vloženih javnih sredstev v visokošolsko izobraževanje, povečal privlačnost Slovenije za tuje študente in študentke ter prispeval k dolgoročnemu razvoju na znanju temelječe družbe.